

פרשת שמות

גדולתו של משה (ב, ב)

"ותהר האישה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא" בסיפור תולדותיו של משה ישנן התפתחויות באופן תיאורו: בתחילה מתואר משה כעילוי רוחני, כתגלית אלוקית וכסמל קדושה. מיטיב המדרש בהאדרת דמותו הרוחנית של משה: "א"ר יהודה: מקיש לידתה להורתה, מה הורתה שלא בצער אף לידתה שלא בצער... טוב שמו, הגון לנביאות, נולד כשהוא מהול ונתמלא כל הבית כולו אורה...". הצגתו של משה כדמות אלוקית תורמת רבות לרוחו, אולם אינה יוצקת נופך ממשי לאישיותו. דהיינו: על-אף רוממותו הנשגבת, והאצלתו של ה"אור" עליו, מה הופך את משה למנהיג?? כיצד ניתן ליישם את כוחו העצום והמולד, לתכנית ולדרך להנהגת העם??

"ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם" התבגרותו של משה מניעה אותו להתחמק מן בועת המלוכה שנגזרה עליו בבית פרעה. הוא יוצא ומביט בסבלותיהם של בני ישראל וחש בתחושת זהות ואחריות. לפתע משיל הוא מעליו את הילת הקודש שאפפה אותו מינקותו, ולובש את גלימת המושיע והפודה. הצלת העברי מידי הקלגס המצרי, איחוי הקרע בין שני אחיו המתגוששים והושעתן של בנות יתרו כל אלו הן תופעות המוכיחות התנתקות מאותו פולחן הקודש שסבב את רוחו. הפרשה מבטאת לנו את צמיחתו של מנהיג, שאינו מגיע ממרומי שמיים וממסתר-יעל, אלא צומח מתוכיותו של העם ומקרבו. כדי לשכנע בצדקת היבחרו של משה, לא די בסיפורים על ענוונותו וצדקותו, אלא גם בסיפורי חיים, בסיפורי כוח, בסיפורים המבטאים **רגישות אוניברסלית**. בכדי לבנות מנהיג אמת, עלינו להביט בעברו, לפשפש בהליכותיו ולהתבונן כיצד צמח הוא מקרקע המציאות. שמואל נולד מאישה ערירית ומדוכאת, שאול היה רועה צאן, דוד היה נצר לרות המואביה אלו ואלו, כולם היו מנהיגי אמת ואנשי-יעל, דווקא בזכות יציאתם מן ההוויה הלאומית ומן התרבות המקומית.

נראה אם כי כן, כי המקרא שוקד על עיצוב דמות רוחנית למנהיגים, אך בד בבד אינו מעלים או משכיח את מפעליהם האנושיים היונקים מחדוות עשייה בריאה ותוססת. עלינו ללמוד מהליכותיו של משה: לפקוח עיניים, לראות את הסובל ולהביט אל היקום, בבחינת: "דרך ארץ קדמה לתורה".